

2. Spolupráce a vztahy ve škole

Podmínky pro práci učitele ve škole jsou determinovány mnoha aspekty, přičemž mezi ty nejdůležitější patří i spolupráce a vztahy ve škole. Mezinárodní zpráva z šetření TALIS 2013 s odkazem na DuFourův pojem „komunity profesního učení“ upozorňuje na potřebu vzájemné spolupráce pedagogických pracovníků na společném analyzování a zlepšování výuky ve třídách, ale také na význam týmového učení. Efektivita této spolupráce však závisí na její strukturaci a formách (OECD 2014, s. 166), proto je v šetření TALIS 2013 zvláště sledována spolupráce formou **výměny informací a koordinace**¹⁴ a formou vykonávání společných profesních činností (dále jen „**profesní spolupráce**“¹⁵). Dobře fungující spolupráce ve škole zároveň podporuje výměnu efektivní zpětné vazby mezi učiteli a její otevřené a pozitivní vnímání. Kromě samotné spolupráce a výměny zpětné vazby je v šetření TALIS 2013 sledováno jak **profesní klima ve škole**¹⁶ (otevřené vztahy mezi zaměstnanci), tak **vztahy mezi učiteli a žáky**¹⁷ a **ukázněnost žáků ve školách**¹⁸ a **ve třídách**¹⁹, neboť i ti jsou součástí školní komunity a svým chováním a přístupem (vyrušování, nevhodné chování vs. kooperace při výuce a pozitivní vztahy s učiteli) ovlivňují prostředí, v němž probíhá učení. Tato kapitola se zaměří na uvedená témata a představí také jejich vzájemné souvislosti. Zjištění (2.2) budou rozdělena do tří částí. První část bude věnována především spolupráci učitelů (2.2.1), poté se blíže podíváme na zpětnou vazbu, kterou si učitelé poskytují, a na dopady této zpětné vazby (2.2.2), ve třetí části se zaměříme na atmosféru, jakou ve školách a ve třídách vytvářejí žáci (2.2.3).

Jak ukázala Národní zpráva, samotné téma komunikace a vztahů ve školách se v ČR nejeví v mezinárodním srovnání jako příliš problematické. Přesto však rozhodně stojí za bližší pozornost, neboť chování žáků a vedení třídy je druhou učiteli nejžádanější oblastí dalšího profesního vzdělávání, ve které učitelé pocítují **potřebu se vzdělávat**. Zároveň, jak bylo dalšími analýzami zjištěno, **subjektivně vnímaná vlastní zdatnost** učitelů v ČR v oblasti řízení třídy žáků, ve využívání alternativních metod výuky i v oblasti motivování a aktivního zapojování žáků do výuky pozitivně souvisí s frekvencí jejich vzájemné profesní spolupráce a také s mírou „spolupracujícího“ chování žáků (tj. s atmosférou ve třídě). Až na souvislost atmosféry ve třídě se subjektivně vnímanou zdatností ve využívání alternativních metod výuky se dokonce jedná o silný vztah. U subjektivně vnímané vlastní zdatnosti učitelů v řízení třídy žáků přitom byla vysoká pozitivní souvislost shledána i s dobrými vztahy mezi žáky a učiteli. Vztahy učitelů a žáků zároveň výrazně pozitivně souvisejí se **spokojeností učitelů s pracovním prostředím**. Pozitivní souvislost lze nalézt i mezi spokojeností učitelů s pracovním prostředím a učiteli uváděnou atmosférou ve třídě, resp. jejich subjektivně pocíťovanou zdatností vést třídu žáků. Učitelé v ČR, kteří souhlasí s výrokem, že zpětná vazba se v jejich škole provádí víceméně pouze za účelem splnění administrativních požadavků (tj. jen jako „formalita“ a nikoliv spontánní či cílená reakce), jsou navíc významně méně spokojeni s pracovním prostředím než ti, kteří s tímto výrokem

¹⁴ Viz [Národní zprávu](#), a sice s. 41, graf č. 27.

¹⁵ Viz [Národní zprávu](#), a sice s. 42, graf č. 28.

¹⁶ Viz [Národní zprávu](#), a sice s. 50, graf č. 33.

¹⁷ Viz [Národní zprávu](#), a sice s. 51, graf č. 34.

¹⁸ Viz [Národní zprávu](#), a sice s. 52, graf č. 35 a 36.

¹⁹ Viz [Národní zprávu](#), a sice s. 55, oddíl 6.3.